

TANZANIARAINO HELDU DA PLASTIKO UHOLDEA: NOLA BERRERABILI EDO BIRZIKLATU DIRU OSO GUTXIREKIN?

Mundu guztia ari da borrokan plastikoekin, erabilera labur baten ostean non utzi asmatzen ez dugun material merke horiekin. Batean erraustegi garestiak eraikitzea eragin dute, bestean eremu osoak –ozeanoak barne– zabortege bihurtzea, sarri populazio osoak kondenatu birziklatze deitzen dituzten lan arriskutsuetan aritzera... Plastikoak globalak baldin badira, horietako batzuk berrerabili edo birziklatzeko ahaleginak ere globalak dira.

 PELLO ZUBIRIA KAMINO

L eire Diez Larreak idatzi digu ARGIA-ra crowdfunding kanpaina baten berri emanez: “Njombe Beyond: plastiko birziklapena eskala txikian Tanzanian. Shipo Smart Centrek Njombeko (Tanzania) ekintzaileak trebatzen ditu plastikoari bigarren bizitza emateko teknologia sinple eta eskuragarriaren bidez. (...) Njomben Euskal Herrian baino plastiko gutxiago erabiltzen den arren, haren inguruko kontzientzia murrizta da: ohikoa da plastikozko botilak ingurumenara botatzea edo plastikoa etxe ondoan erraustean kea lasai asko arnastea. Gainera, adibide horiek saihesteko baliabideak oso murriztak dira edo ez dira existitzen”.

Diez Larrea bilbotarrak ezagutarazi nahi digun proiektuak helburu dauka “erraustuta, zabortegean ala ingurumenean bukatzen duten hondakin plastikoak murriztea. Nola? Njombeko ekintzaileak trebatu eta lagunduz eskala txikiko plastiko birziklapenean ekin dezaten SMART (Sinpleak, Merkatuaren oinarrituak, Eskura errazak eta Konpongarriak) teknologiak erabiliz. Jadanik bertako ekintzaileak prest daude, Njombeko Udalaren babesa dugu eta makinak muntatzeko ekoizleak ezagutzen ditugu. Makinak muntatzeko finantzazioa lortu bezain laster, lanean hasiko gara”.

Goteo plataforma katalandarrean antolatu dute 6.160 euro biltzeko kanpaina. Bertan proiektuaren azalpenak irakur daitezke ingelesez, espainolez,

italianoz eta euskaraz: “*Njombeko (Tanzania) ekintzaileak trebatzen, plastikoa birziklatzeko makina sinpleak erabiliz, bertoko beharrak asetzeko*”. Lerrook idazteko orduan diruaren bi herenak lortuta zeuzkaten.

Proiektuak hartzen duen eremuan, Njombe eskualdeko hiriburuan, egunero bere 40.000 biztanleek 35 tonatik gora hondakin sortzen dituzte. Horietatik 28 tona udal zerbitzuek bildu eta kontrolik gabeko zabortegean pilatzen dituzte eta maiz su ematen diete, zaborrak erraustuz biltegi gehiagorentzako lekua egiteko. Zerbitzuek bildu gabeko beste zabor asko erretzen dituzte familiek nork etxe inguruetan prestatutako zuloetan edo edozein bazterretan sakabanatuta uzten.

Ipar aberatseko kontsumismo mailatik urrun daudenez, hemen hondakinen 10% inguru osatzen dute plastikoek: 3.500 kg egunero, 1.000 tona urtean. 2017a arte, plastikozko botiletako asko batu egiten zituzten bertako zenbait enpresak, gero horiek birziklatzera Txinara bidaltzeko. Alabaina, 2018an Pekingo gobernuak erabaki zuen plastikoen inportazio masiboari oztopoak jartzea eta debekuaren atzerakako uhina Tanzaniaraino heldu zen.

Txinaren erabakiak mundu osoko zaborren trafikoa butxatuz bi uholde handi eragin ditu. Bata, zabor-errekaren beheko aldeari dagokiona, asko aipatu dena: nola zabor trafikanteak hasi diren Txinak nahi ez zituen zaramak Asia

hego-ekialdeko beste herrialdeetara eramaten, Filipinetara, Vietnamera, Malaysiara... eta baita Afrikara ere, birziklatze aitzakiatan horientzako zabortege merke bila.

Butxadurak beste aldetik, zabor-trafikoaren iturri aldetik ere sortu du uholdea, nagusiki herrialde aberatsenetan –AEB, Kanada, Europar Batasuna, Australia...– baina baita hondakinentzako kasik azpiegiturarik ez dauzkaten herrialde txiro askotan ere, plastiko eta material berrien inbasioa gertakizun globala baita gaur.

TEKNOLOGIA MERKEZ

Tanzaniari horixe gertatu zaio: 2000. urtetik hona plastiko eta gomen inportazioa %400 igo da Afrikako herrialde honetan eta horien hondakinen arazoa izugarri areagotu. Njombe Beyondek diru bilketaren argudioetan dioenez, “Tanzaniako (Njombe barne) eta oro har, Saharaz hegoaldeko Afrikako joera ez da batere itxaropentsua: biztanleria hazkuntza azkarra, kontsumoaren igoera eta beraz, hondakinen sorkuntzarena, eta azken hauen bilketa eta kudeaketa gabezia, jarduteko momentua orain dela adierazten dute, plastikoaren arazoa handiagoa bilakatu baino lehen”.

Njombe Beyond (Njombetik harago) proiektuarekin eskala txikiko tailerrak antolatu nahi dituzte plastikoa birziklatzeko. Eredua Precious Plastic proiektuan aurkitu dute. Gaur 30 urte dauzkan Dave Hakkens ingeniari gaz-

ZABOR BILKETA NJOMBEN

TANZANIAN ERE SENTITU DA
PLASTIKOEN KRISI GLOBALA, TXINAK
HORIEI ATEA ITXI DIENETIK.

teak Holandan hasi zuen Precious Plastic 2013an eta plastiko kutsaduraren aurkako ezagutza, tresna eta teknika berriak sortu eta dohainik sareratzen dituzte, libreki partekatzeko asmoz. Horrela ugaritu dira munduko hainbat bazterretan plastikoari bigarren bizitza ematen dioten artisau tipoko egitura txiki eta merkeak.

Precious Plasticen eskaintzen dituen material, dokumentazio, planoak eta abarrekin birziklatzeari ekin nahi dion hasi berriak jakin dezake nola antolatu merke –kontainer huts baten barruan, esaterako– lantoki txiki bat, plastikoak birrindu, urtu eta manipulatzeko tresnak (birrintzaileak, injektoreak, estrusiokoak, konpresoreak...) nola eraiki, horiekin egindako produktuak nola bihurtu salgarri, eta abar. Hakkensek bizimodua ateratzen du Patreon pla-

taforma bidez hilero diruz laguntzen dutenen donazioetatik.

Njombe Beyond proiektuak gaur enplegatuta dauzka hiru ingurumen ingeniari eta komunitate garapenerako aditu bat, Tanzaniako SHIPO Gobernu Kanpoko Elkartearen barruan ari direnak. SHIPOk bere aurkezpenean dioenez, hamabi urte daramatza ur hornidura, estolderia, erregadio, nekazaritza eta mikrofinantza zerbitzuak eskaintzen bai lekuko komunitateei eta bai enpresa pribatuei ere. Mikrofinantza programak Sacco's Bank kuxaren bidez burutzen ditu eta bere maileguak nagusiki herritarrek ur hornidura koste apaleko teknologia bidez eskuratzeko erabiltzen dituzte.

Ipar aberatsean *low cost technology* inork aipatzekotan ingurumenaren eta iraunkortasunaren aldeko hautua egin duten gutxiengo urri batek aipatzen

badu, Hego txirotuan koste apaleko teknologiok dira eguneroko beharrak asetzeko bide eraginkorrena eta sarritan bakarra. Erraz eraiki, mantendu eta konpondu daitezkeen egitura eta makinak, eskuz erabiltzeko modukoak, urrutitik, garesti eta nekez ekarri beharreko piezarik gabekoak... horietan daude berezituak Malawi, Uganda, Kenya, Burkina Faso eta Mozambiquen ere zabalduta dauden SMART Centreak, Tanzanian SHIPOk bere gain hartu dituenak.

Eguneroko bizitzaren atal ezinbestekoa bihurtu diren plastikoei bigarren aukera bat eman nahi diete Njomben ere eta horiekin bizimodu bat bermatu negozio txiki eta langile berri batzuei. Ezagutu beharko lituzkete Euskal Herrian polimero kutsagarri berriak sortzen jarraitzen duten kimikari arduragabeek. ●

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

